

הלכות קריאת ספר תורה סימן קלח

באר הגולה 34

(יט) אחר שהתחיל לברך ברפת התורה (כ) אינו (ט) פוסק, אכל 'ברכו' (כא) לא הוי (י) התחלה, (כב) ועומד הישראל (יב) בתבה עד שישלימו כהן ולוי ואז יקרא. 'אם אין כהן בבית-הכנסת, קורא ישראל במקום כהן, (כג) ולא יעלה אחריו לוי: הגה אכל ראשון (כד) יוכל (יג) לעלות (כ"י מהר"ל בשם ר' ירוחם ג"ב בח"ג). (כה) וכשקורין אותו אומרים 'במקום כהן, שלא יטעו לומר שגור כהן (טו): ז' אם הוי כהן ולוי בבית-הכנסת וקרא הכהן וסבור שאין שם לוי, (כו) והתחיל לברך ברפת התורה (יג) שנית, (כז) אין מפסיקין (יד) אותו: ח' אם אין לוי בבית-הכנסת, כהן שקרא ראשון מברך שנית וקורא במקום לוי, (כח) אכל לא כהן אחר, כדי שלא יאמרו (כט) שהראשון (טו) פגום: ט' וכן לא יעלו שני לויים זה אחר זה, כדי שלא יאמרו (ל) שאחד מהם פגום: י' לנהגו לקרות כהן אחר כהן (לא) בהפסק ישראל (טו) ביניהם, ואומר

באר היטב

בחשד זה, ומוקטנין לה בגמרא דמחזק לן באביו שהוא כהן, ולגבי ראשון יש צדון חשש שמא אביו נשוא גרושה והוליד נר שהוא חלל, ונודע הדבר, ע"כ קראו לכהן אחר, אכל השני א"א לומר כן עלי, דאי חלל הוא א"כ אף במקום לוי לא היה לן לקרותו, אכל כב' לויים זא"ז איכא חשד על שניהם שמא א' פסול מלונה ואינו אלא ישראל פי ממנו הוא, משה כתב אח"כ ששחר מהם פגום, וכתב ב"ח: מפאן מוכח דממנו מתר לקלות ליתור: (טו) ביניהם, פי שקורא כהן לוי ישראל, אכל אחר חלוי אסור, כנה"ג מ"צ ר"י חלוי פ"ח. ואלו אין שם לוי קורא הכהן פעמים ואח"כ ישראל, וחרד וקורא כהן, מ"א, ע"ש [ועין בספר אליה ובה מה שמתרין על תמימת הכ"י על הרשב"א]:

משנה ברורה

לברך ולקרות, וכאן אין צריך הכהן להמתין לקרית אחר-כך, דהלא כבר קרא מתחלה [אחרונים]: (כז) אין מפסיקין אותו. השעם, כנזכר לעיל: ח' (כח) אכל לא כהן אחר: (כד) והוא הדין שלא יקרא ישראל במקום לוי, כדי שלא יאמרו על הראשון שאינו כהן או שהוא פגום, מכלל קרא אחריו לוי, וגם שייטעו על הישראל הזה שהוא לוי: (כט) שהראשון פגום. והא דלא קאמר "ששחר מהם פגום" וקדלקמן בסעיף ט, משום (כו) דמרי כהן אפילו היבא דמחזק לן באביוהם של שניהם שהם כהנים, ומכל מקום בראשון איכא תלות שנתדע אחר שקראוהו ודאבוקה נסיב גרושה או שמא ונתה בסתר ונתחלל אחר-כך ונרעו מדין קדשת כהנה, ולכך קראו שוב לכהן אחר, אכל בשני ליכא למטעי בזה, דאי חלל הוא, אף במקום לוי לא היה לן לקרותו. (כח) כתבו האחרונים, דאף בתענית לשאין חלוי מתענה, וברך הכהן במקום לוי ולא יקראו [ישראל: (44)]: ט' (ל) שאחד מהם פגום. אף-על-פי שיודעים שאביהם לוי, איכא למחש שאביהם נסיב ממנו או נתינה ופסלה לנרעה מקדשת לוינה, ואף שהוא ממנו מכל מקום קורא בתורה כשאר ישראל: י' (לא) בהפסק ישראל. פרוש, שקרא מתחלה (כט) כל הסדר בתקנת חכמים, כהן לוי וישראל, אז מתר לחזר ולקרא כהן: [והוא הדין (ל) דאם אין שם לוי, וקרא הכהן פעמים ואחר-כך ישראל, נמי מתר לחזר ולקרא כהן]: וכן מתר לקרא שם לוי (לא) בכל עליות שירצו, וכל-שכן לאחרון או למפסיר, והשעם, דליכא למחש כהן לפגמו של ראשון בזה, דאי הוי פגום מיד הוי מרגיז אחריו והוי מודיעין אותו לחזר, והוי קוראין אחר במקומו ולא הוי ממתנין עד אחר קריאת ישראל: ולפגמו של שני נמי ליכא למחש שיאמרו על

שער הציון

(כא) מגדל-הכנסת וכו': (כב) נודע ביהודה ושערי-אפרים, דלא כהפרי תושב, וכן בפרי-מנחם פליג עלה: (כג) נודע ביהודה ופרי-מנחם הג"ל: (כד) בתי-יוסף: (כה) הגר"א בפרוש דברי המהר"ל: (כו) אליה ובה בשם הלבוש וכו': (כז) והיכא דאין מחזק לן באביוהם שהם כהנים, איך-הכי-נמי דאיכא למחש לפגם שניהם: (כח) מגדל-הכנסת וכו': (כט) לאפוקי שלא יקרא כהן אחר כהן ולוי [מ"א בשם כמה פוסקים], ומכל מקום במקום שתקנו שחכם העיר יקרא ה"ג מידות דלא לית לאנצוני שאר העם, אז אפלו הוא כהן יכול לקרות שלישי [מ"א בסקט"ו]: (ל) מגדל-הכנסת וכו': (לא) ברית דעת המהר"ל כפי מה שבארנו אותו האליה ובה ופרי-מנחם, אף שדעת הלבוש וכן המגדל-הכנסת והג"א כפי מה שבארנו דברי המהר"ל משמע שאין להתיר לקרות כהן או לוי אלא-אם-כן יעשו עוד מתחלה סדר חדש דהיינו כהן לוי ישראל, ככל מקום מאנני בזה, דלפי זה לא היה לו להמחבר להחיות בלוי אחר לוי בהפסק ישראל, וכן לא היה לו לזמ"א לסים בהמר הפסטיק לקרות לכהן, וכל זה הקשה הפרי-מנחם: וכן משה שכתב הרמ"א דאין לקרות כהן או לוי וכו', משמע דלדעה הראשונה מתר בכהן או לוי לחזר ולא בעינן סדר שלם, ומכל מקום יש לזכור בזה, דהמגדל-הכנסת והגר"א מה שכתב המהר"ל וכו' וכו' אחר לוי, הוי דבעינן שיאמרו שהוא לוי, אכל לעולם דאין להחיות אלא בסדר שלם:

ה ג"ח ג"ח
ט מהר"א בשם
אחרות חיים י שם
במקרא כ שם
ל הרמ"א בשם רב
עמרם ורב טענה

(ט) פ"ס, מסתברא דעולה למנן שבקה, אכל אם היה כהן בבית-הכנסת ובטעות סבור שאין שם כהן וקרא ישראל, אינו עולה למנן שבקה, ואחר ישראל יעלה הכהן, פ"ח, ע"ש: (י) התחלה. משמע דאם התחיל לומר בא"י הוי התחלה אף ויכול לומר בא"י למדני חקיק, מ"א: (יא) בתבה. כדי שלא יתפיש: (יב) לעלות. ט"ו העלה דמרי בלוי גדול יותר ולכל כפחות בשוין, אכל אם הישראל גדול הוא עולה ראשון ואז לא יעלה חלוי כלל, ע"ש: (יג) שנית. גם כאן לא הוי ברכו התחלה: (יד) אותו. ועולה למנן שבקה. ול"ד למ"ש בס"ט שם היה כהן בבהכ"נ ובטעות קראו ישראל דאין עולה למנן שבקה, דשאני הכא דצריך כהן מלוי, פ"ח: (טו) פגום. אכל השני אינו

ו (יט) אחר שהתחיל וכו'. הינו (כא) שאמר "ברוך אתה ה'": (כ) אינו פוסק, כדי שלא תהיה ברכה לבטלה⁽³⁶⁾; ועוד, דלא נחשב פגם להכנה, דיתלו שלא היה שם בשעה שקראו להישראל, או שמא שגגה היא, שסברו שאינו שם. ומסתברא דעולה הישראל למנן שבקה ואין צריך לקרות הכהן אחריו; ואפילו אם היה הכהן בבית-הכנסת בשעה שקראו הישראל, והם טעו וסברו שאינו שם וקראו לישראל, (כג) גם-כן עולה למנן שבקה⁽³⁷⁾. ואחר הישראל לא יעלה הכהן, (כד) דיש לחש לפגמו, שיאמרו שאינו כהן מדקרא אחר ישראל: (כא) לא הוי התחלה⁽³⁸⁾. דאין זה לבטלה, דהרי ענו הקהל "ברוך ה' המהר"ל לעולם ועד" [הגר"א], ואפילו הכי חזרו הכהן ואומר "ברכו"י⁽³⁹⁾ [א"ר]: (כב) ועומד הישראל. כדי שלא יתפיש: (כג) ולא יעלה אחריו לוי. דכיון דהישראל קראו לפניו, אם יעלה אחריו לוי יאמרו שהראשון כהן היה; ואף שאמר "במקום כהן" כשקראוהו, ויבדלקמה, אפילו הכי חזינו, מפני הנכנסים אחר-כך שלא שמעו כשקראוהו ופרישה: (כד) יוכל לעלות. דלא גרע מישראל⁽⁴⁰⁾. ונדקא כשאין הישראל גדול מהלוי⁽⁴¹⁾, דאי לא הכי קראוהו ראשון ושוב לא יקראו ללוי כלל⁽⁴²⁾ [אחרונים]. ולענין לקרות ללוי שלישי או רביעי במקום שקראו לישראל במקום כהן, (כז) יש אומרים דמתר (כו) ויש א"רין; ולפי המבאר לקמן בסוף סעיף י במגדל-הכנסת בשם הלבוש, דבמדינות אלו אין נהגין לקרות לכהן או ללוי רק לאחרון או למפסיר, אין נפקא מנה בזה: (כה) וכשקורין אותו. הינו, בין כשקוראין ישראל במקום כהן או לוי: ז' (כו) והתחיל לברך. הינו גם-כן שאמר "ברוך אתה ה'", אכל "ברכו" לבד לא הוי התחלה, ועולה חלוי

הַלְבוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן קל"ה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לו]

אף אם הוסיפו וקראו בו יותר משבועה⁽⁴⁵⁾.

(45) נראה מדבריו שמוותר להוסיף בספר הראשון, אף על פי שעל ידי זה הקורא בשל ראש חודש לא יהיה משבעת הקוראים, וכן כתב לקמן (סי' תרפד ס"ק ט וסי' תרפה ס"ק ד).

[משנ"ב שם]

לענין חל-המועד של פסח, ונתמך עליו⁽⁴⁶⁾.

(46) שכתב שם לענין חל המועד פסח שאף על פי שאומרים קדיש אחר ספר תורה השני, אפשר שהעולה האחרון בספר תורה הראשון והמפטיר בספר תורה השני, יהיו כהנים. ותמה עליו הפתחי שערים שם, שבימות החול שקוראים בספר תורה השני לרביעי, בוודאי שאין לקרוא לכהן, ובשבת חול המועד הרי אומרים קדיש בין הקריאה הראשונה לשניה, ואף בלא ספר תורה שני מותר.

[משנ"ב ס"ק לז]

מִתְּרֵי לְקִרְוֹת אַחֲרֵיכֶן כִּהֵן אוֹ לִי⁽⁴⁷⁾.

(47) ולענין סדר העליות בשמחת תורה, ופרטי הדינים בזה, ראה לקמן סי' תרסט ס"ק יב.

[משנ"ב ס"ק לח]

דִּאֲפִלוּ מִמְּזוֹר מִתְּרֵי לְעִלוֹת לְתוֹרָה, וְכִדְלֻקָּמֶן סִימָן רַבִּי קְעִיף ג'⁽⁴⁸⁾.

(48) ואם חזר הראשון, כתב הכף החיים (ס"ק טו) שמן הדין אין לו זכות כלל, אלא שעל פי היושר יש לקוראו לאחר מכן.

[משנ"ב ס"ק מ]

דָּאֵם אֵיתָא שֶׁהוּא פָּגוּם אִף בְּנֵי פָּגוּם⁽⁴⁹⁾ וכו', שְׁקָאֵב בְּשֵׁר וְהֵבֵן חֲלָל⁽⁵⁰⁾.

(49) אולם בשני אחים, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק יח) שאף אם הם תאומים אסור לקרוא לשני בשמו, שכיון שאין יודעים שהם תאומים, יאמרו שהאחד פגום.

(50) היינו שכבר גירש אותה, שאם לא כן אין נוהגים בו קדושה לקרוא בתורה ראשון, וכמו שכתב לעיל (סי' קכח ס"ק קמט). וכן צריך שידור ממנה הנאה על דעת רבים כמו שכתב השו"ע שם (סי"מ).

יח באר הנולה

הַחֶזֶן בְּשִׁקּוּרָא לְשָׁנִי: 'אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא (י') כֹּהֵן', (לֵב) וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה נוֹתֵינִן בְּלוֹי אַחֵר לְלוֹי: הֵגֵה וְלָכֵן מִתֵּר לַעֲלוֹת גַּם-כֵּן (לֵג) לְמַפְטִיר בְּכִי הָאֵי גִּנָּא. וְאִם קוֹרָא מַפְטִיר סָתֵם אֵין לִחֹשׁ לְפָנָיו, דִּהְרִי לֹא מְזַכֵּיר שְׁמוֹ. וְגַם אוֹמְרִים דְּאֵין לְקִרְוָה (לִד) כֹּהֵן אוֹ לוֹי (לֵה) לְמַנְּן (יֵס) שְׁבָעָה, אָבֵל לְאַחֵר שְׁנֹשְׁלֵם הַפָּנִין יְכוּלִים לְקִרְוֹת כֹּהֵן אוֹ לוֹי (אֲנֹר בִּשְׁם מַהֲרִי וּמְרַכִּי פ' הַיּוֹזֵקִין וּבִי בִשְׁם ר' יְרוּחָם), (לו) וְכֵן נוֹתֵינִן בְּמִדְּיוֹת אֵלּוּ. וּמִיָּהוּ, (לו) בְּמָקוֹם עֶרֶךְ וְדַחֵק יֵשׁ לְסַמֵּךְ אֶסְבְּרָא וְרַשׁוּנָה: **יֵא** מִיֵּשׁ מִי שְׂאוּמֵר שֶׁאִם קָרָא הַחֶזֶן (לֵה) כֹּהֵן אוֹ לוֹי (יֵט) (לֵט) וְאֵינֹו שֵׁם, לֹא יִקְרָא לְאַחֵר בְּשֵׁם (מ) מִשׁוּם פִּגְמָו שֶׁל (כ) רַאשׁוֹן, אֲלֵא אַחֵר (מֵא) יַעֲלֶה מַעֲצָמוֹ (וְכֵן נִהְגִי. שְׁלִיחַ-צַּבּוּר שֶׁהוּא פָּדִין (מֵב) יְכוּל

שוב לא יגד, א"י. וְהָא דְקוּרָא בְּתוּן אַחֵר בְּתוּן א' אֶחָדוֹן וְא' לְמַפְטִיר, י"ל
כִּיּוֹן דְּמַפְטִירָא בְּקִדְשׁ שְׁרִי, ע"מ"א. נִמְעָשָׂה אַרְבַּע בִּפְרָגָא בִּי"ט שְׁשַׁע וְקִרְאוּ
לְבִתָּהּ לְחַמְשִׁי, וְהוּדָה טְבָאוֹן ר' אֵלִיָּה רַבָּה ז"ל דָּאם אֶפְשָׁר לְהַחֲלִיף בְּמַפְטִיר
נִימַד שֶׁם וְקִרְאוּ אֶחָדוֹן וְהוּא מַפְטִיר, וְהָאם אִי"א כִּיּוֹן שְׁעֵלָה לֹא
יִגְד, ע"ש טַעמָא: (יט) וְאֵינוֹ שֶׁם. וְאִם אוֹתוֹ בְּתוּן מִתְּפִלָּה, מִתְּרִירוֹת
אֶחָדָא בְּשָׁר, דְּהִפְּל וְרָאוּן שְׁמֹשׁוֹס תְּפִלָּה אֵינוֹ עוֹלָה, מ"א: (פ) רִאשׁוֹן.
וְהוּא בְּקִדְשׁ בְּתוּן תַּחֲתִי, דָּאם אֵינָה שְׁהָא פְּנוּס אִף בְּנו פְּנוּס, אֲבָל

(י) **בְּהֵן**. ומימ בלי הפסק וישאל אסור דחוישין דלמא לא שמעו כלהו. במקום שחגו שחכם העיר יקרא הייג מדות, אם הוא כהן יכול לקרות שלישי, מ"צ ר"י הלוי כנהיג ע"ת מ"א: (יח) **שְׁבַעַה**. והי"ח בתענית לא יצלה למפטיר, שהוא מנגן הקריאים, ואם אין שם ישראל היודע להפטיר מקרין אותו, מ"א, ע"ס רפ"ד ס"ד. וכן אין קריתו לשבעי וכן דיו"ט לחמישי, ואם קרא הכהן לחמישי, אם אפשר להחליף במפטיר בחיין וצמח שם יקרא למפטיר החמישי והוא יקרא המפטיר, ובאם איא, יחזיק וצמח

ובספר שלֹא־חַיִּי שְׁקוּרִין בְּשֵׁל חֲנֻכָּה לַמִּפְטִיר, וְרִשְׁאִים לַקְרוֹת לִכְהֹן
לְהִיּוֹת אַחֲרָיו וְגַם כֹּהֵן לַמִּפְטִיר. וְכֵן בְּשֵׁכַח שֶׁל פֶּרֶשֶׁת שְׁקִלִים אוֹ
שֶׁל פֶּרֶשֶׁת הַחֹדֶשׁ שֶׁחֵל בְּרֹאש־חֹדֶשׁ שֵׁשׁ גִּסְכָּן שְׁלֹשָׁה סְפָרִים, אֵין
לַקְרוֹת כֹּהֵן הַשְּׁלִים הַקְּרִיאָה בַּסֶּפֶר הַרְאִשׁוֹן, רַק בִּשְׁנֵי סְפָרִים
הָאַחֲרֹנִים וְרִשְׁאִים לַקְרוֹת כֹּהֲנִים לְאַחֲרוֹן וּלְמִפְטִיר, כְּמוֹ שֶׁבִּמְתִּי
שֶׁשְׁעִיר־אֶפְרַיִם. וְעַן שֶׁם בִּפְתַח־שְׁעִירִים מִה שֶׁהִבִּיא עוֹד בְּשֵׁם הַפֶּרֶךְ
מִגִּדִּים לַעֲנֹן חִלְ-הַמוֹעֵד שֶׁל פֶּסַח, וְתַמָּה עַל־יִזְרָאֵל⁽⁴⁶⁾: (לֹא) בַּמָּקוֹם צֶרֶךְ
דִּיחֶק וְכו'. בְּגוֹן בְּשִׁמְחַת־תּוֹרָה וּכְהֵא יִגְוֵא, יֵשׁ לִסְמֹךְ דִּמְדֵּי שֶׁקָּרָא
שְׁלֹשָׁה קְרִיאִים הָרִאשׁוֹנִים כֹּהֵן לִוי וְיִשְׂרָאֵל, מִתֵּר לַקְרוֹת אַחֲרֶיכֶּךָ
כֹּהֵן אוֹ לִזְיִר⁽⁴⁷⁾, וּכְמוֹ שֶׁכִּתְּבִיתִי לַעֲלִיל בְּדַעַת הַמַּחֲבֵר. וְדַע, דֹּאֲפִלוֹ אִם
נִסְמֹךְ אֶסְבְּרָא רִאשׁוֹנָה, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ (לֹא) הִרְבֵּה רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרֹנִים
שֶׁשּׁוֹבְרִין שְׂאִין לַהֲקֵל לַקְרוֹת כֹּהֵן וְלֹוי בַּעֲלֵמָא, אֲלֵא־אִם־כֵּן יַעֲשׂוּ
סֹדֵר חֹדֶשׁ דְּהֵינֵי כֹהֵן וְלֹוי וְיִשְׂרָאֵל, דִּבְנֵה אֵין לַחֲשׁ לַפְּגָמָא בְּלָל
שִׂיאֵמְרוֹ עַל־י שְׂאִינוֹ כֹּהֵן, שְׁהֵרִי קוֹרִין אַחֲרָיו לִוי, אֲבָל בִּלָּא סֹדֵר אֵין
לַקְרָא כֹּהֵן אוֹ לִוי מִשּׁוּם פְּגָמָא וְנִלְפִי סְבָרָא זֵי, (לֹא) אֲפִלוֹ לְאַחֲרוֹן
אוֹ לַמִּפְטִיר אֵין לַקְרָא כֹּהֵן וְלֹוי, אֲלֵא שֶׁבִּבְנֵה כִּבְר נִהְגוּ הָעוֹלָם
לַהֲקֵל, וְכֵן סִתְּמוּ הָאַחֲרֹנִים, וּכְמוֹ שֶׁכִּתְּבַת הַלְבוּשׁ בְּטַעֲמוֹ שֶׁל דָּבָר
וְכַנ"ל⁽⁴⁸⁾, וְעַל־כֵּן מִן הַנִּכּוֹן לִזְהַר בְּנֵה לַקְרוֹתָם וְקָאָה עַל הַסֶּדֶר, וְאֲפִלוֹ
כִּשְׁקוּרִין אוֹתָם לְאַחֵר שֶׁבִּעָה קְרִיאִים: **יָא (לֹא) כֹהֵן אוֹ לִוי. אֲבָל**
בְּיִשְׂרָאֵל אִם קְרִיאָהוּ וְאִינוֹ שֵׁם, יְכוֹל לַקְרוֹת לְאַחֵר בְּשִׁמּוֹ, דִּבְיִשְׂרָאֵל
לֹא שִׁיךְ פְּגָמָא, דֹּאֲפִלוֹ מִמּוֹר מִתֵּר לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה, וּכְדִלְקֶשֶׁן סִימֵן
רִבֵּב סַעִיף (48): (לֹא) וְאִינוֹ שֵׁם, וְאִם אוֹתוֹ כֹּהֵן מִתְּפַלֵּל, מִתֵּר לַקְרוֹת
הָאַחֵר בְּשֵׁם, דִּהֲכֵל רוֹאִין שֶׁבְּשִׁבִּיל שְׂאִינוֹ יְכוֹל לְהַפְסִיק בַּתְּפִלָּה אִינוֹ
נִזְלָה [מ"א]: (מ) מִשּׁוּם פְּגָמָא. דִּיִּסְבְּרוּ שְׁנוּדַע בְּתוֹךְ כֶּךָ שֶׁהוּא
פְּגוּם, וְכִתְּבוּ הָאַחֲרֹנִים, דִּמְכָּל מָקוֹם בְּנוֹ מִתֵּר לַקְרוֹת בְּשֵׁם, דָּאִם
אִיתָא שְׁהֵא פְּגוּם אִף בְּנוֹ פְּגוּם⁽⁴⁹⁾, אֲבָל אֲבִיו אֲסוּר, דִּיאֵמְרוּ אֲבִיו נִשָּׂא
גְּרִיֶּשֶׁה מִכְּבָר, שֶׁהָאֵב בְּשֵׁר וְהֵבן חִלְלָה⁽⁵⁰⁾: (מֵא) יַעֲלָה מַעֲצָמוֹ. כִּתְּבַ
בַּסֶּפֶר שְׁעִיר־אֶפְרַיִם, דָּאִם קָרָאוּ לִכְהֹן אוֹ לִלְוִי לְאַחֲרוֹן אוֹ לַמִּפְטִיר
וְאִינוֹ שֵׁם, וְקוּרָא לְאַחֵר, אֶף־עַל־פִּי שֶׁהָאַחֵר הוּא גִסְכָּן כֹּהֵן אוֹ לִוי
מִתֵּר לַקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם, דִּלָּא שִׁיךְ כָּאן לוֹמֵר דְּנוּדַע שֶׁהָרִאשׁוֹן פְּגוּם,
דִּהָא יִשְׂרָאֵל גִּסְכָּן מִתֵּר לַעֲלוֹת לְאַחֲרוֹן אוֹ לַמִּפְטִיר: (מֵב) יְכוֹל
לַקְרָא וְכו'. וְאֵין חוֹשְׁשִׁי בְּנֵה לַפְּגָמָא שֶׁל עֲצָמוֹ, שֶׁהֵחֵל יוֹדְעִים
שִׁכְיוֹן שֶׁהוּא שְׁלִיחַ־צַּבּוּר אֵין סְבָרָא לוֹמֵר שִׁיִּדְחָה כָּל הַכֹּהֲנִים
מִלְּעֻלוֹת, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּגוּם. וְאֲפִלוֹ אִם הִסְגֵּן הוּא כֹהֵן,
שֶׁבִידֵּי לַקְרוֹת לְכָל מִי שִׁירְצָה, אוֹ בַּמָּקוֹם שֶׁקּוֹנִין מִצּוֹת עֲלִיּוֹת

הפכה או הלוי שהם חללים, (לג) דהא אומרים "אף-על-פי שהוא כהן" וכן כלוי שהוא לוי: (לב) וכיוצא בזה נוהגים וכו'. רוצה לומר, אף-על-גב דאמרין בפי' ט כלוי אחר לוי לא יקרא, הכא פירן שהפסיק ישראל ביניהם וגם אומר "אף-על-פי שהוא לוי", ליקא שום חששא, וכנ"ל: (לג) למפסיר בכי האי גוונא. רוצה לומר, שפסיר גספן שהוא כהן או לוי: (לד) כהן או לוי וכו'. והוא הדין אפלו אם יצאה לעשות סדר חדש, דהינו כהן לוי וישראל, גספן אסור לשיטה זו, פירן שהוא בתוך שבועה קרואים. כהבו הפוסקים, דבתענית לא יעלה כהן או לוי למפסיר, שהוא ממנין הקרואים, שהמפסיר הוא השלישי; (לג) ואם אין שם ישראל הוצע להפסיר, מקרין אחרים אותו: (לה) למנין שבועה. והוא הדין ביוטוב לחמישי. ובדיעבד אם טעו וקראו לכהן או כלוי באמצע מנין הקרואים, אם אפשר להחליף במפסיר או באחרון, ימתינן בתבה ויקראו אחר במקומו, והוא יעלה לאחרון או למפסיר; ואם אי אפשר, פירן שיעלה לא נדר, ויברך, וכמו שפסקים הרמ"א בדמקום צורך ודחק יש לסמוך אסבא ראשונה (אחרונים): (לו) וכן נוהגין וכו'. ובלבוש כתב, דכהנים אפלו לאחר שבועה קרואים אין אנו נוהגין לקרותם אלא לאחרון שבהם וכן למפסיר, וכן העתיקו שארי אחרונים, והעצם איתא בלבוש, דלא תשינו באחרון לפני, כי אדרבה, בדורות הללו מחשבין אחרון חשיב מקלם לפי שהוא מסים הפרשה, ולגדול שבצבור קורין לאחרון, ואף-על-פי שקוראין לאחריו הפסיר, ברי מפסיקין בינו ובינו במפסיר בקדיש; וגם במפסיר אין מקפידין אם הוא כהן ודקרי בתחלת קריאה ויבדלקמהו, ואפלו אם האחרון היה גספן כהן אין חוששין משום כהן אחר כהן פירן שהקדיש מפסיק ביניהן. עד כאן לשון הלבוש. ומכל מקום במקום צורך, כגון שיש שני חתנים ושושבינים ולכל אחד מהן יש פתנים וזוים, חולקין את הפרשה לשנים: מתחלה קורין ז' גברי לאחד, ואחר-כך קורין לחתן השני ושושביניו. כתבי האחרונים, דבשמחת-תורה שמוציאין שלשה ספריתורה, וכולין להיות שלשה פתנים, אחד חמת-תורה ואחד חמת-בראשית ואחד מפסיר, פירן שכל אחד קורא בספר אחר; אבל בראש-חדש טבת שחל בשבת שיש גספן שלשה ספרים, אז בספר הראשון שקורין בו פרשת השבוע אין לקרות לכהן לבסוף, אף אם הוסיפו וקראו בו יותר משבועה⁴⁵, לפי שצוין אין משלימין הקריאה בספר הזה, והמשלים הוא בספר השני שקורין בו פרשת ראש-חדש; רק בספר השני שבו משלים האחרון,

[illegible]

36 באר הגולה

ב ירושלמי פרק ה
דגשין ס רשב"א
ע מרדכי סוף פרק
קמא דראש השנה

לְאָבִיו אֶסּוּר, מ"א: (כא) לַתּוֹרָה. וְהָיָה לִי שִׁ"ן יָכוֹל לִקְרֹא לִי אַחֵר לַתּוֹרָה, פ"ח, וְכֵן הַקּוֹנֵה מִצּוֹת אִם הוּא בָּהֶן, יָכוֹל לִקְרֹת לִכְהֵן אַחֵר,

* אין קביאין וכו'. המקור הוא מירושלמי המובא בבתי'יוסף וזה לשונו: שם: ככל אחר את אמר הלך אצל תורה. וכאן את אמר מוליכין את התורה אצלן [לדיניה מה דאימא ביומא, פרק בא לו חזן הנקנסת: נתן הספר-תורה לראש הנקנס וקראש לשגן והסגן לכתן גדול]; אלא על-ידי שהם בני-אדם ודולים, התורה תעלה בהם וכו', עין שם בבתי'יוסף. ומאמת מדבר תמיד, דהירושלמי ימיר בשאפשר לילך למקום שהספר-תורה מנחת, ולכך ולזול הוא כשמוליכין ספר-תורה אצלן, מה שאין כן בה שאנוסים הם ורוצים לקנס מצות קריאת התורה, למה לא יבא'ה אל'הם, מאי ולומא הוא להספר-תורה כשגני-אדם מסדיר אחר'ה לקרות בה אם יבא'ה אל'הם כיון שהם אינם יכולים לילך אחר'ה? אחר-כך מצאתי בפר תוש' שממה גם-כן בזה, וכאמת כן הוא דעת האור ורוע, דלחולא מטר להביא ספר-תורה אצלו לקרות בה משום דאנוס הוא, וכמו שכתב בדרך-משה משמו; ובאור ורוע גופא כבאר טעמו וזה לשונו: דאם לאותם קביאים בעבור כבודם, לזה שאנוס בל-ישגן שקביאים לביתו, עין שם. ולפי זה, הוא הדין בעבדשים בבית-האסורים דמאי שנא. ולדינא נראה, דאפלו להמדרכי דאוסר אפלו באנוס, אינו מרי' כ' אם ביחידים העבדשים ורוצים להכניף עשנה שם לקריאת התורה, בהם אוכר ונדלא כאור ורוע דמשמע ש' דמתי' לחולא להכניף עשנה שם ולהביא ספר-תורה אצלן, וממעם דמן דדין יש לומר דאין חל על עני' חיד מצות קריאת התורה בזמן שאין יכול לילך לבית-המדרש, אבל כשיש שם עשנה, כיון דחל על'הם חובת קריאה והם אינם יכולים לצאת משם ולילך אחר'ה, גם המדרכי מודה דצריך להביא להם ספר-תורה לקרות בה. ומצאתי באליה'רבה שגם הוא כתב לת' תרועא דהמדרכי לא מרי' בשיש שם עשנה. כן נראה לעניות דעתי לדינא: * ואם הוא אדם חשוב וכו'. עין במשנה ברונה במה שפכתנו, ודוקא אדם חשוב בתורה, והוא מהגנ"א בשם תשובת מהר"ם פאדוה, ועין שם שקלורו מהירושלמי מהא דפרין שם מריש'גליתא אף דהוא בנדאם החשובים והעשירים, אלאמא דדוקא חשוב בתורה בעינו. וראיתי בתשוב"ן קטן סימן קפט שכתב בהפך מזה וזה לשונו:

משנה ברורה

לתורה ותקונה המצות הוא כהן או לוי, (לו) יכול לצוות לקרות
לכהן או לוי אחר ואין כזה משום פגם, שהכל יודעין שהדרך הוא
לכבד אחרים: **יב (מג) שְׂפֵלָה כְּהֻנִּים וכו'.** והנה דוקא כשאין
שם גם-כן לוי כלל, שאין יכולין להתקדם בדרך שתקנו חז"ל, ועל-
כן טוב לשנות מפני השלום, אבל אם יש שם עוד לוי אחד, יקראו
בסדר הפשוטה (לו) כהן לוי ישראל, ואחרי-כך את השאר יקראו
כהנים: **(מז) יִשְׂרָאֵל אֶחָד בְּיָהֵם.** אבל אם יש (למ) שני
ישראלים, וכל-שכן יותר, הוא בכלל מה שמכבד השלחן-ערוך אחר-
כך "שארין בהם ישראל כדי ספקם", ועל-כן יקרא בהם בתחלה,
(לט) וגם יקרא בהם במקום לוי, ואחרי-כך יקראו הישראלים, ויתר
העליות ישלימו בכהנים. ואם יש שני לויים ושני ישראלים, קורא
(מ) כהן לוי וישראל, ואחרי-כך עוד כהן לוי וישראל, וכהן קורא
שביעי, וכל-שכן יתר עליות הנוספות: **(מה) מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם.**
שלא יאמר כל אחד: למה אתה קורא ראשון יותר ממני. והוא הדין
כשיש רק לוי אחד בעיר שְׂפֵלָה כְּהֻנִּים, אותו לוי קורא ראשון מהאי
טעמא. אם אין שם אלא כהנים (מא) ולויים, יקרא כהן אחר כהן
בהפסק לוי בינתיים. כהן שהוא אבל ואין בהן אחר בבית-הפנקס,
בשבת מותר לקראו לכהן, שלא יהיה נראה בצאלות בפרהסיא⁽⁵¹⁾, ובחול
לא יעלה, דאבל אסור בדבריי-תורה⁽⁵²⁾, ומכל מקום, בין בחול ובין
בשבת, יותר טוב שיצא מתחלה מבית-הפנקס⁽⁵³⁾ ויקרא לישראל
וילוי במקום כהן [א"ר ושא]: **יד (מו) הַחֹבֵשִׁין בְּבֵית-**
הָאֶסְרוּן. והוא הדין להולה. (מז) ויש חולקין בכל זה, בין
דאויסים הם. (מג) ובפרשת 'זכור' שהוא דאורייתא, בודאי יש
להקל⁽⁵⁴⁾, (מד) ואפשר דהוא הדין גם בפרשת פרה: **(מז) אין מביאין**

וְכוֹי. כְּדִי לְקָרוֹת⁽⁵⁶⁾ בַּהּ בַּעֲשָׂה⁽⁵⁷⁾, וְהַשָּׁמַיִם: שֶׁזֶלֶזֶל הוּא לִסְפֶּר־תּוֹרָה לְהוֹלִיכָהּ אֶל אֲנָשִׁים שְׂצָרִיכִין לָהּ⁽⁵⁸⁾, כִּי כְּבוֹדָה שֶׁיָּלְכוּ אֲנָשִׁים אֵלֶיהָ. וְעַיִן כְּבֹאֵר הָלַכָה שֶׁפָּתְחָנוּ, דְּדוֹקָא קִשְׁאִין שָׁם עֲשָׂרָה, אָבֵל קִשְׁיַשׁ עֲשָׂרָה חֻבּוּשִׁים, מִתָּר⁽⁵⁹⁾: (מַח) אָפְלוּ בְּרֹאשֵׁי־הַשָּׁנָה יוֹם־הַכְּסָפוֹרִים. וְיָמָּה שְׂדוּלְכִין מִבֵּית־הַכֶּנֶסֶת מִנֵּן אֲנָשִׁים לְאִיזָה בֵּית וְנוֹשְׂאִין סִפְר־תּוֹרָה עִמָּהֶם כְּדִי לְקָרוֹת שָׁם, וְדַאי אֵינִי נִכּוֹץ⁽⁶⁰⁾, דְּהָא אָפְשָׁר לָהֶם לִשְׁמַע הַקְּרִיאָה בְּבֵית־הַכֶּנֶסֶת [א"י]. וְיֵשׁ (מָה) שְׂמַצְדִּין עֲלֵיהֶם זְכוּת: מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶתְדּוּ רֹצֵה בַּעֲצָמוֹ לַעֲלוֹת בַּתּוֹרָה בַּיָּמִים הָאֵלֶּה; אָבֵל אִין זֶה מִסְפִּיק לְזַלֵּל בַּסִּפְר־תּוֹרָה מִשּׁוּם זֶה לְטַלְטְלָה מִבֵּית־הַכֶּנֶסֶת, וּבִכְרֵט בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים שֶׁמִּנְהָה לְמַכּוֹר מִצּוֹת, עַל־פִּירֵי־גוֹרָמִים בְּזֶה הַפֶּסֶד לְהַכְנִסוֹת שֶׁל עֲדָקָה. אָכֵן אִם גַּם הֵם מוֹכְרִין הַמִּצּוֹת וּמִתְרַבֵּה עַל־גִּידֵי־הַכֶּנֶסֶת שֶׁל עֲדָקָה. (מו) מִסְתַּבְּרָא שְׂאִין לְהַחֲמִיר בָּזֶה; וַיִּמְכַּל מִקּוֹם מַה טוֹב אִם יוֹכִלוּ לְקַבֵּעַ שָׁם קִקּוֹם לִסְפֶּר־תּוֹרָה עַל אִיזָה זְמַן קָצֵר, וּכְדִלְקָמָה: (מַט) יוֹם אוֹ יוֹמִים קָדָם⁽⁶²⁾. וְהַאֲחֻרּוֹנִים (מו) הַסְפִּימוּ, דְּהוּא הִדִּין אִם הֵכִין מִקּוֹם לִסְפֶּר־תּוֹרָה בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁיָהָא מִנָּח שָׁם יוֹם אוֹ יוֹמִים דְּשִׁפִּיר דְּמִי, (מַח) וּבִלְבָד שִׁנְיָהָ שָׁם בְּמִקּוֹם שֶׁהֵכִין קָדָם זְמַן הַקְּרִיאָה, וּבִשְׁעַת הַקְּרִיאָה יוֹצִיאָהּ וְיִקְרָא בָּהּ וְאִחֲרֵי־כֵן יַחֲזִירָהּ לְשָׁם, דְּהָא אִין מִנְכּוֹר שֶׁהִבְאֵתָה הִתָּה לַעֲרֹךְ קְרִיאָה בְּלִבְד⁽⁶³⁾, (מַט) אֲלֵא שֶׁקָּבַע דִּירְתָּהּ בְּכֹאֵן לְאוֹתוֹ זְמַן⁽⁶⁴⁾: (ב) וְאִם הוּא אָדָם חֲשׁוֹב. רֹצֵה לומר, (ג) גְּדוֹל בַּתּוֹרָה, דְּאִדְרַבָּה, הַתּוֹרָה מִתְעַלֵּית עַל־יְדֵי אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים וְלֹא זֶלֶזֶל אַעֲלָה.

(לו) שְׁנֵי כִנְסֵי הַגְּדוּלָה וְנִמְלֵת צִבִּי וְטוֹ וּמִגֵּן אֲבָרֶהֶם, דָּלָא כְּרִשְׁ"ל: (לז) תַּחֲלֵת צִבִּי וְטוֹ וְאֻלֵּית רַבָּה, דָּלָא כְּלִבְשֵׁי וּמִגֵּן אֲבָרֶהֶם שְׁכַתְּבוּ דִּיאֲחֶרֶת כִּהְנֶה, דְּכָנָא רַבִּי לִמְאֵן דְּאֲמַר קְרִימַת כֶּהֱן דְּאֻרִּיקָא, דִּין הַשְּׁלֵמִין צִירוֹן בְּטוֹי מֵאֵד, צֵן כְּמִגֵּן אֲבָרֶהֶם: (לח) כֵּן מִסְקֵתָה סְאֻלֵּית רַבָּה וְהִכִּי מִסְסָפֶר, וְדָלָא כְּטוֹ דִּמְשֻׁנָּה שְׁנִינֵי לֵאחֶר, וְכֵן כִּתְבֵּה בְּשִׁלְמִין צִיִּי שְׁטִיטִים: (לט) כֵּן כִּתְבֵּה מִגֵּן אֲבָרֶהֶם: (מ) אֲחֻרֻּנִים: (מא) וְאֶפְסֹה אֵין שֵׁם אֵלָּא רַק שְׁנֵי לוֹסִים⁵⁴, מִכֵּין וְקָרָא הִכְהֵן מִתְחֵלֶה וְאֲחֵרֶכָּה לִוי וְאֲחֵרֶכָּה עוֹד הִפְסֵם כֶּהֱן וְאֲחֵרֶכָּה לִוי, וְהֵךְ הַעֲלִילִית יִשְׁלִימוּ כִּתְבֵּהֶנּוּ, וְדָלָא כְּטוֹ דְּסִבְרִין לֵאמָר דְּבִשְׁנֵי לֵוִי דִּינָא הָאֵד הָאֵד דְּלִוי קוֹרָא מִגֵּן דְּרַכִּי שְׁלוֹם, דְּבָרֵי בְּשִׁנֵּים גֻּוּפָא שֵׁם הַשְּׁלֵמִים כֶּהֱן וְשִׁלְטוֹנֵיהֶם שְׁטִיטִים, וְכֵן מִשְׁמַח בְּדִרְיוֹן בְּאֵלֵי רַבָּה: (מב) הֵינֵן מֵן שְׁרָבָה כְּרִיכְרִיכְשֵׁה בְּשֵׁם אוֹר וְיוֹשֵׁעַ מִגֵּן חֲלֹלֶה, וְהִרְבֵּה כְּמִגֵּן אֲבָרֶהֶם: (מג) וְהָאֵד

